

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ความเจริญด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคคลจากหลายสาขา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ ในปัจจุบันขอบข่ายการศึกษากว้างขวางมาก มีวิชาต่าง ๆ ให้เลือกเรียนตามความสนใจมากมาย แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเลือกเรียนสาขาวิชาใดก็ตาม สิ่งจำเป็นที่ทุกคนจะต้องศึกษาจะต้องใช้สื่อสารกันอยู่เสมอ ก็คือภาษาไทย ในเรื่องความสำคัญของภาษาไทยนี้ สุจริต เพียรชอบ (2531: 1-2) กล่าวว่า "ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นสิ่งแสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารของคนทั้งชาติ ทำให้เกิดความสละสลวย มีความเข้าใจกัน ภาษาเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ถ้าขาดไปก็เหมือนการสูญเสียเอกราช เสียความเป็นชาติไป"

การสอนวิชาการต่าง ๆ ในเมืองไทยจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อความเข้าใจทั้งสิ้น กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาของชาติ ได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับของหลักสูตรทุกระดับ รวมทั้งให้การส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนมาโดยตลอด สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ปรับปรุงเนื้อหาสาระ สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนวิธีจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ความสำคัญของภาษาดังกล่าวมานี้ครูอาจารย์ และนักเรียนทุกคนควรได้เอาใจใส่ ฝึกฝนและพัฒนาทักษะภาษาไทยให้ดีขึ้นต่อไป

แม้ว่าที่ผ่านมามีภาษาไทยจะมีความสำคัญมากเพียงใดก็ตาม แต่การเรียนการสอนภาษาไทยก็มักประสบปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังเช่น ปัญหาที่พบในระดับมัธยมศึกษา ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรษ์ (2523: 8) ได้ศึกษารวบรวมปัญหาไว้ สรุปได้ว่า นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย ถือว่าเป็นภาษาของตนเองไม่ต้องเรียนก็

สามารถสื่อความเข้าใจกันได้ ทั้งยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ทำให้ขาดความสนใจเรียน เห็นว่าเนื้อหาวิชาภาษาไทยยาก ต้องท่องจำกฎเกณฑ์ซ้ำซาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

ปัญหาดังกล่าวนี้ครูภาษาไทยอาจแก้ไขได้โดยการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ วิธีสอน ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะเอื้ออำนวยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ให้มากที่สุดทุกด้าน ทั้งการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี ซึ่งการที่ครูจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจได้นั้น ครูจะต้องเป็นผู้ที่หมั่นแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มาประกอบอยู่เสมอ ม.ล.บุญเหลือ เทนยสุวรรณ (2523: 10) กล่าวว่า "การแสวงหาความรู้สมัยนี้มีทางที่จะหาได้มากมาย แต่ทางที่สำคัญคือ การอ่านหนังสือ ถ้าเราเป็นนักอ่านที่ดีและมีหนังสือให้เราอ่านมากก็จะได้รับความรู้มาก" ในการแสวงหาความรู้ของครูนั้น วิลเลียม แอล คาร์เตอร์, คาร์ล ดับบลิว แฮนเซน และมาร์กาเรต จี แมกซิม (William L. Carter, Carl W. Hansen and Margaret G. Maxim 1972: 371) ได้เสนอแนะว่า ครูสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าศึกษาต่อ การเข้ารับการศึกษอบรมจากสถาบันการศึกษา การฟังคำบรรยายของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ตลอดจนการค้นคว้าด้วยตนเอง จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสารการพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่ครูจะได้รับทราบข่าวสารและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้มากที่สุด

ในบรรดาเอกสารการพิมพ์ที่ครูจะสามารถนำมาประกอบการสอนได้นั้น ไนบูลย์ อูปันโน (2526: 95) กล่าวไว้ สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ราคาถูก หาง่าย ครูสามารถนำสาระต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ได้ดี สำหรับวิชาภาษาไทย หนังสือพิมพ์จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ทั้งการใช้ภาษา และหลักภาษา ช่วยให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากการอ่านด้วยตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย สุจริต ฝ้ายชอบ และสายใจ อินทวัชรพรย์ (2523: 225-226) กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือพิมพ์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยไว้สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพหรือหนังสือพิมพ์ที่มุ่งตลาดทั่วไปก็จะให้ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน ครูภาษาไทยควรหาหนทางให้ผู้เรียนหาความรู้เกี่ยวกับข่าว และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้ซึ่งถึงคุณค่าของหนังสือ

นิพนธ์ในฐานะเป็นแหล่งเสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ความคิด ก่อนที่ครูจะแนะนำให้
นักเรียนอ่านหนังสือนิพนธ์บ๊อบได ครูควรอ่านให้จบเสียก่อน เมื่อพบข้อบกพร่องจะได้ชี้แจงให้
นักเรียนเข้าใจ เป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาไทยอีกวิธีหนึ่ง ปาริชาติ พุดน้อย (2527:
75) ได้เสนอแนะว่า "หนังสือนิพนธ์มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของนักเรียนมัธยมศึกษามาก
หากครูสามารถนำหนังสือนิพนธ์ไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย ก็จะช่วยให้นักเรียน
สนใจเรียนมากขึ้น"

นอกจากนี้ จอร์จ แบริดฟอร์ด แพทเธอร์สัน (George Bradford Patterson
1991: 37-38) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้หนังสือนิพนธ์ประกอบการเรียนการสอน
ภาษาว่า เรื่องต่าง ๆ ในหนังสือนิพนธ์ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสำหรับเสริมทักษะทางด้าน
การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของนักเรียนเท่านั้น หนังสือนิพนธ์ยังมีราคาถูก มี
คุณค่าควรแก่การอ่านและยังให้ประโยชน์อย่างมากในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ให้ชั้นเรียนอีกด้วย

นอกจากหนังสือนิพนธ์แล้วสิ่งนิพนธ์ประเภทหนึ่ง ที่ครูสามารถนำสาระหรือแนวคิดต่าง ๆ
มาประกอบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี คือ วารสารวิชาการ ซึ่งมีอยู่หลายประเภท ทั้ง
ที่ให้ความรู้ด้านภาษาไทยโดยตรง หรือที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย และที่เกี่ยวกับด้านการ
ศึกษา เช่น แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการสอน การผลิตสื่อ การออกข้อสอบ การวัดและประเมินผล
ตลอดจนผลงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการสอนภาษาไทย เป็นต้น กัทลี สมบัติศิริ (2520:
300) กล่าวถึงวารสารวิชาการไว้ สรุปได้ว่า วารสารวิชาการ เป็นสิ่งนิพนธ์ที่มีความสำคัญ
มากที่สุด เพราะนอกจากจะเสนอความรู้ และบทความทางวิชาการที่ทันสมัยเพื่อใช้ประโยชน์
ได้ทันทีแล้ว วารสารวิชาการยังใช้สำหรับค้นคว้าอ้างอิงได้อย่างหนังสือตำราทั่วไป และ
วรรณคดีนิพนธ์ยงศ์ (2527: 1-2) กล่าวว่า "วารสาร นอกจากจะเป็นสิ่งนิพนธ์ที่เผยแพร่
วิทยาการใหม่ ๆ ของทุกสาขาวิชาแล้ว ยังเป็นเวทีแสดงความรู้ ความคิดเห็นของนักวิจัยและ
นักเขียนใหม่ ๆ การอ่านวารสารจึงให้ความรู้ใหม่ ๆ รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์"

แนวคิดเกี่ยวกับวารสารวิชาการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาชาว
ต่างประเทศ เช่น มาร์ค นิโคลส์ (Mark Nichols 1971: 343) ซึ่งกล่าวถึงวารสาร
ไว้สรุปได้ว่า วารสารมีทั้งที่บรรจุเรื่องทางวิชาการและความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะวารสาร
ทางวิชาการนี้มักจะจัดทำขึ้น เพื่อเสนอความรู้ใหม่ ๆ ในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อให้ผู้อยู่ใน

วงการได้ทราบความก้าวหน้าของวิทยาการที่ทันสมัยของห้องหรือสนใจ และโดนัลด์ เอ็ดวาร์ด เดวินสัน (Donald Edward Davinson 1978: 33-34) กล่าวไว้สรุปได้ว่า วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอความรู้และความคิดใหม่ ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ของสังคมของโลก ตลอดจนเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถเสนอวิทยาการใหม่ ๆ ได้เร็วกว่าหนังสือ และวารสารยังเป็นสิ่งพิมพ์ปฐมภูมิ ซึ่งมีคุณค่ามากในการอ้างอิงเพราะมีข้อมูลจำนวนมากที่ไม่ปรากฏในหนังสือ แต่ปรากฏในวารสาร

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา มีความเห็นว่าหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพราะเนื้อหาวิชาภาษาไทยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงนัก การนำหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการมาใช้ประกอบการเรียนการสอน จะช่วยสร้างบรรยากาศ ได้รับความสนใจ เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน ช่วยให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความคิดกว้างขวาง ทั้งจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนสื่อ หรือปัญหาที่นักเรียนเบื่อหน่ายภาษาไทยเพราะเนื้อหาซ้ำซาก ทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น บางฉบับอาจมีข้อบกพร่องหลายด้าน เช่น การเสนอข่าว หรือภาพประกอบข่าว ตลอดจนการใช้ภาษาไม่เหมาะสม ครูภาษาไทยควรได้แนะนำวิธีอ่านที่ถูกต้อง ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีวิจารณญาณในการอ่าน มีเหตุผล รู้จักเลือกสรรสิ่งที่มีประโยชน์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยังช่วยให้นักเรียนมีนิสัยนิยมในการเลือกหนังสืออ่าน มีความสามารถในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูภาษาไทยในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการอ่าน และนำแนวคิดที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านการสอนการใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย และประโยชน์ที่ได้รับ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ในด้านการสอนการใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย และประโยชน์ที่ได้รับ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การใช้หนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการ หมายถึง การนำหนังสือพิมพ์ และวารสารวิชาการมาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ใช้จัดกิจกรรมเพื่อศึกษาค้นคว้า ใช้เป็นสื่อการสอน ใช้สำหรับอ้างอิง หรือประกอบการอธิบาย เพื่อให้เด็กเรียนมีทักษะทางภาษาไทยและสนใจเรียนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น
2. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งตีพิมพ์ที่เป็นภาษาไทย ออกตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น รายวัน รายสัปดาห์ และที่ไม่ใช่รายสัปดาห์ เช่น ราย 3-4 วัน บรรจุข่าว ความเห็น ภาษา การโฆษณา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ บันเทิง กีฬา และอื่น ๆ ซึ่งมีสาระและแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
3. วารสารวิชาการ หมายถึง สิ่งตีพิมพ์ที่เป็นภาษาไทย ออกเป็นประจำตามกำหนด โดยสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ สมาคมต่าง ๆ และหน่วยงานเอกชน เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยโดยตรง หรือที่มีแนวคิดเกี่ยวข้องกับภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย รวมทั้งด้านการศึกษา เช่น วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล งานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนภาษาไทย ฯลฯ ซึ่งครูภาษาไทยสามารถนำสาระหรือแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

4. การเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2534 ในด้านการใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดี และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย

5. ครูภาษาไทย หมายถึง ครูที่สอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534

6. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางแก่ครูภาษาไทยในการนำหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการมาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย
2. เป็นแนวทางให้โรงเรียนจัดหาหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการให้แก่ครูภาษาไทยได้อย่างเพียงพอ